

IN MEMORIAM

Prof. Tomas Hilan Eriksen (1962–2024)

Tomas Hilan Eriksen, norveški antropolog, univerzitetski profesor socijalne antropologije i plodan pisac naučnih i naučno-popularnih knjiga, preminuo je 27. novembra 2024. u Oslu. Napustio nas je čovek koga smo doživljavali kao bliskog i svog – bio je član međunarodnog uredništva časopisa *Etnoantropološki problemi* – čije smo jezgrovito napisane knjige *Šta je socijalna antropologija?*, *Tiranija trenutka: brzo i sporo vreme u informacionom društvu*, *Etnicitet i nacionalizam*, *Smal Places: Large Issues* i *A History of Anthropology* (koautor Finn Sivert Nielsen) čitali s uživanjem i čiju smo živu reč imali priliku da čujemo pre desetak godina, kada je nastavnicima i studentima Odeljenja za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu održao strastveno i nadahnuto predavanje o antropološkom proučavanju etniciteta na društvenoj mreži Fejsbuk.

T. Hilan Eriksen je rođen 6. 2. 1962. u Oslu, gde je završio studije filozofije, sociologije i socijalne antropologije. U drugoj polovini 1980-ih vršio je terenska etnografska istraživanja na Mauricijusu i Trinidadu, nakon čega je odbranio doktorsku disertaciju, *Ethnicity and Two Nationalisms: Social Classifications and the Power of Ideology in Trinidad and Mauritius* (1991). Iste godine je počeo da predaje na Odseku za socijalnu antropologiju Univerziteta u Oslu, gde je radio sve do svoje prerane smrti.¹ Skoro od početka svoje naučnoistraživačke karijere, Hilan Eriksen je pisao na norveškom i engleskom jeziku za antropološki informisanu i involviranu kao i širu čitalačku publiku, čime je doprineo popularizaciji antropološke discipline i podizanju svesti o antropologu kao angažovanom javnom intelektualcu i komentatoru društvene stvarnosti.

Zahvaljujući izuzetno plodnom naučnoistraživačkom radu i predanosti pisanju, objavio je tridesetak knjiga i zbornika na engleskom, pod svojim imenom i u saradnji sa drugim kolegama, kao i blizu četrdeset knjiga na svom maternjem jeziku. Svoj rad je shvatao kao komparativni i interdisciplinarni, svakako i višelokacijski. Terenska istraživanja je sprovodio u multietničkim i multikulturnim društvima, od Mauricijusa i Trinidada do Osla i „Bumtauna“, prosperitetnog industrijskog grada čiji ubrzani razvoj prate ekološko zagađenje, devastacija i s njima povezani politički problemi, naime Gledstona u Kvinslandu u Australiji.

¹ „Thomas Hylland Eriksen, the professor who made us fall in love with anthropology”, EASA, <https://easaonline.org/news/eriksen>

Eriksenov rad je bio, po njegovim rečima, motivisan trima težnjama: da razume savremeni svet, da razume šta znači biti human i da doprinese društvenoj i ekološkoj promeni, odnosno da svet učini boljim mestom za život.² Njegovi doprinosi socijalnoj antropologiji i društvenim naukama obuhvataju obrade raznoolikih tema, od dinamike identiteta i kulture, etniciteta i nacionalizma, pitanja modernosti, ljudskih prava, kosmopolitizma, globalizacije, posledica tehnološkog razvoja u informacionoj eri, ekološke krize i etnografije društvenih mreža do istorije socio-kulturne antropologije i intelektualnih biografija istaknutih ličnosti norveške i međunarodne antropologije (npr., Fredrika Barta).

Napustio nas je izuzetan čovek, mislilac i pisac, ali je iza njega ostalo bogato nasleđe u vidu generacija školovanih antropologa i drugih stručnjaka koji će nastaviti Eriksenovim putem. Imajući u vidu zamašan i složen stvaralački opus autora, ostaje nada da će domaći izdavači imati sluha za potrebe antropološke akademske zajednice i šire čitalačke publike, te objaviti još neko aktuelno i angažovano delo ovog eminentnog predstavnika moderne antropološke literature.

*Prof. Gordana Gorunović
Odeljenje za etnologiju i antropologiju
Filozofski fakultet u Beogradu
ggorunov@f.bg.ac.rs*

² Videti njegovu internet prezentaciju: Thomas Hylland Eriksen, "Engaging With the World", sa tekstovima i podkastom. <https://www.hyllanderiksen.net/home-1>